

ר' עובדיה מברטנורא
 טו) תרימו תרומה, ולא שכבר
 נתרמה: ה עסה שתחלתה
 סופגנים. כגון עיסה שבלילתה
 רכה: וסופה סופגנים.
 שמשגנים אותה בשמן ודבש,
 או מבשלה במים: תחלתה
 עיסה וסופה סופגנים.
 שבלילתה עבה ואח"כ משגנים
 אותה בשמן ודבש או מבשלה
 במים: תחלתה סופגנין וסופה
 עיסה. בלילתה רכה, ואופה
 אותה בתנור: קנובקאות. לחם
 שמחזירים אותו לסלתו,
 ועושים ממנו מאכל לתינוקות:
 ו המעיסה. קמח ע"ג מים
 רותחים: החליטה. מים רותחים
 על גבי קמח, ומפורש בגמרא
 דתרי תנאי ניעה ומי ששנה זו
 לא שנה זו, דתנא אחד תנא
 מעיסה והוא הדין חליטה, וסבר
 בין מעיסה בין חליטה בית
 שמאי פוטרין ובית הלל
 מחייבין. ואידך תנא, תנא
 חליטה והוא הדין מעיסה, וסבר
 בין חליטה בין מעיסה בית
 שמאי מחייבים ובית הלל
 פוטרים. ולענין פסק הלכה בין
 מעיסה בין חליטה אם נאפות
 בתנור חייבות בחלה, ואם
 במרחשת או במחבת ובכל
 דבר שהאור עוברת תחתיו
 פטורות מן החלה: עשאן
 לעצמו. לצורך תודתו ונזירותו:
 פטור. כיון דגלגלן לקדשן
 דכתיב עריסותיכם ולא עיסת
 הקדש: למכור בשוק. לבני אדם שצריכים לחלות תודה ורקיקי נזיר: חייב. דכל לשוק אימלוכי
 ממליך, אי מזביננא מזביננא ואי לא אכילנא להו אנא:

- הראשונים מפני שאינם מאפה תנור, והמדומע
 מפני שנאמר בחלה: "תרימו תרומה", ולא שכבר
 נתרמה:

משנה ה

עֶסָה שֶׁתְּחַלְתָּה סֻפְגָנִין - בלילתה רכה וְסוּפָה
סֻפְגָנִין שמשטגנה בשמן או בדבש או מבשלה במים
 - פְּטוּרָה מִן הַחֲלָה. תְּחַלְתָּה עֶסָה שבלילתה
 עבה וְסוּפָה סֻפְגָנִין - טיגנה בשמן, או שֶׁתְּחַלְתָּה
סֻפְגָנִין - בלילתה רכה וְסוּפָה עֶסָה - אפאה בתנור
 - חֵיבַת בַּחֲלָה. וְכֵן הַקְּנוּבְקָאוֹת - לחם
 שמחזירים אותו לסלתו ועושים ממנו מאכל
 לתינוקות חֵיבוֹת בחלה, הואיל ותחילתן עיסה וסופן
 עיסה:

משנה ו

הַמְעִיסָה - פת העשויה מקמח שניתן על גבי מים
 רותחים, **בֵּית שְׁמַאי פוֹטְרִין, וּבֵית הַלֵּל מְחַיְבִין**
 בחלה.
הַחֲלִיטָה - מים רותחים שניתנו על גבי קמח, **בֵּית**
שְׁמַאי מְחַיְבִין, וּבֵית הַלֵּל פוֹטְרִין.³
חֲלוֹת תוֹדָה וּרְקִיקֵי נְזִיר - אם אדם עֲשָׂאן
לְעַצְמוֹ לצורך תודתו ונזירותו - פְּטוּר מן החלה,
 לפי שגלגל את העיסה לשם הקדש, והקדש פטור מן
 החלה. אך אם עשאן **לְמַכּוֹר בְּשׁוּק** - למי שצריך
 חלות ורקיקים לקרבן תודתו או נזירותו - חֵיב
 להפריש מהם חלה, שלא גלגל עיסתו לשם הקדש,
 שהרי אם לא ימצא קונים, יאכל אותם בעצמו:

ביאורים והרחבות

3. בגמרא פסחים (לו, ב) למדין מהו ההבדל בין מעיסה לחליטה, כדגרסינן: איזהו המעיסה
 ואיזהו החליטה? המעיסה - (העשויה מ)קמח שעל גבי מוגלשין (מים רותחים), החליטה -
 מוגלשין שעל גבי קמח. כמו כן פירשו שם ששני תנאים נחלקו בענין מחלוקתם של בית

לרפואת דבורה בת תרצה שושנה

חלה - פרק ראשון

משנת רפאל - שעה

משנה ז

נְחֹתוֹם שְׁעֵשָׂה שְׂאוֹר - עיסה שתססה והיא מתפיחה עיסות אחרות, אף על פי שדעתו לְחַלֵּק את השאור לחלקים, ובכל חלק אין שיעור חלה, אם ביחד יש שיעור חלה - **חֵיב בְּחֻלָּה** מפני שלפעמים לא ימצא לו קונים ויאפה את כולו כאחד.

נְשִׁים שֶׁנִּתְּנוּ קֶמַח לְנְחֹתוֹם לַעֲשׂוֹת לֶהֱוֶן שְׂאוֹר, אִם אֵין בְּשֵׁל אַחַת מֵהֶן כְּשֵׁעוֹר חלה - פְּטוּרָה העיסה מן החֻלָּה שמקפידות זו על זו ולא רוצות להשתתף עם אחרות, ואף אם הנחתום צרפן לכדי שיעור - אינן מצטרפות:

משנה ח

עֵסֶת הַכְּלָבִים העשויה מקמח והרבה מורסן, והיא מיועדת לאכילה לכלבים, ועומדת לאפיה למאכל, בְּזִמְן שֶׁהָרוּעִים גם **אוֹכְלֵי מְמוֹנָה** - **חֵיבֵת בְּחֻלָּה** כי יש לה דין "לחם", לפיכך **וּמְעַרְבֵי בֵּה** עירובי תחומין וחצרות, **וּמְשַׁתְּפֵי בֵּה** שיתופי מבואות, **וּמְבָרְכֵי עֲלֶיהָ** ברכת המוציא וברכת המזון, **וּמְזַמְנֵי עֲלֶיהָ, וְנֹעֲשִׂית** - נאפית ביום טוב הואיל וגם הרועים אוכלים ממנה⁴, **וְיוֹצֵא בֵּה אֶדָם יְדֵי חוֹבְתוֹ בְּפֶסֶח** אם אפאה מצה.

אבל **אִם אֵין הָרוּעִים אוֹכְלֵי מְמוֹנָה** כי רובה מורסן, ואינה ראויה אלא לכלבים - **אֵינָה חֵיבֵת בְּחֻלָּה⁵, וְאֵין מְעַרְבֵי בֵּה, וְאֵין מְבָרְכֵי**

ר' עובדיה מברטנורא

ז נחתום שעשה שאור לחלק. ויש בו כדי חיוב חלה, אלא שדעתו למכרו לבני אדם לחלקו לכמה עיסות ואין בכל חלק וחלק כשיעור: חייב בחלה. שדעתו אם לא ימצא קונים שיעשנו עיסה ויאפה אותה כולה כאחת: ח עיסת כלבים. נעשית מקמח, ומורסן הרבה מעורב בה: בזמן שהרועים אוכלים ממנה. שלא נתערב בה מורסן כל כך: חייבת בחלה. דכיון דחויא לרועים לחם קרינן בה: ומערבין בה. ערובי חצרות, להוציא מן הבתים לחצר: ומשתתפין בה. שתופי מבואות, להוציא מן החצרות למבוי: ומברכין עליה. ברכת המוציא: ומזמנין עליה. שלשה שאכלו ממנה כאחת חייבים לזמן: ונאפית ביום טוב. משום חלק רועים: ואדם יוצא בה ידי חובתו בפסח. לילה ראשונה שחייב לאכול כזית מצה: אינה חייבת בחלה. דכתיב (במדבר

ביאורים והרחבות

שמאי ובית הלל, ומי ששנה זו לא שנה זו, שתנא אחד סבר שבין מעיסה ובין חליטה בית שמאי פוטרין ובית הלל מחייבין, והתנא השני סבר שבין מעיסה ובין חליטה - בית שמאי מחייבין ובית הלל פוטרין. ומדובר כאן, למסקנת הגמרא, שבישול במים ואחר כך אפאן בתנור, והסברה לחיוב היא משום שנאפו בתנור, והסברה לפטור היא משום שנאמר: "ואפו עשר נשים לחמכם בתנור אחד" - לחם האפוי בתנור אחד קרוי לחם, ושאין אפוי בתנור אחד (כגון זה, שהתבשל קודם) אין קרוי לחם.

4. בגמרא ביצה (כא, א) הקשו מדוע מותר לאפות אותה ביום טוב, הרי היא עומדת לאכילת כלבים, ואסור לעשות מלאכה לצורך בהמות ביום טוב, ואף על פי שהיא עומדת גם לצורך אכילת הרועים? ותירצו: כגון שיש לו נבלה בזמן אפיית הבצק, יכול לפייס את הכלבים בנבלה במקום עיסה, ואז תיאכל כל העיסה על ידי הרועים.

5. בספרי למדו: עריסותיכם - עיסה שלכם חייבת בחלה, ולא עיסה של כלב.